

CBQ

Tiels begrip aan een zijden draadje

Failliet en een dreigende sluiting. Als tinfabriek en museum Rio sluit, dan verdwijnt een begrip en een deel van de Tielse historie definitief in de boeken en de analen. Maar Rio heeft al vaker klappen gevoeld, en kon ze totnogtoe steeds het hoofd bieden.

Door CAMIEL SCHREUDER

TIEL • Een dorpje op zich. Een pleintje met ambachtelijke werkplaatsen eromheen. De Tinfabriek Rio in Tiel straalt in niets meer uit dat het een fabriek is. De laatste jaren ligt de nadruk bij Rio dan ook niet op produceren, maar op amuseren. Het zijn er te weinig om het

hoofd boven water te houden, maar toch komen er jaarlijks duizenden bezoekers naar Tiel vanwege de tinhistorie. Rio is een begrip tot ver over de landsgrenzen, maar ook dat mag niet baten. Het faillissement is uitgesproken en de kans op het verdwijnen van de laatste tinfabriek uit de gemeente Tiel, en in zijn omvang en soort zelfs uit Nederland, is dichterbij dan ooit.

Rio toont zich midden jaren '80 juist bijzonder veerkrachtig: de Tielse metaalindustrie verkeert in zwaar weer. In '84 verdwijnt Kurzwaa en Co, een jaar later sluit Meta-wa. Ook Daalderop stoot de tinpoot af. Een poging om alle metaalwarenfabrieken in Tiel samen te laten werken, met behulp van de gemeente, redde de Tielse tinindustrie ook niet.

Ook Rio gaat failliet, in augustus

1985. Het gaat vooral het personeel aan het hart. Zij willen de fabriek bezetten en waken uiteindelijk 24 uur per dag voor de poort om te voorkomen dat er al machines worden weggehaald. De werknemersvereniging is een van de serieuze overnamekandidaten. Curator Van Empel kiest uiteindelijk voor een betrouwbare overname: de Leerdamse tinfabriek Zwarteboel & Van der Leeden, een van de schuldeisers van Rio, koopt de failliete boedel op en richt zich voortaan op de detailhandel.

Zwarteboel koopt het pand van een andere verdwenen metaalwarenfabriek: Aska, aan de Bergakker in Kapel-Avezaath. Voor sommigen is daarmee de tin al uit Tiel vertrokken. Rio start met tien, maar heeft in '87 al achttien medewerkers. Mede door wegvallende concurrenten gaat het goed met Rio. Omdat de fabriek van Zwarteboel in Leerdam te klein is, worden de beide vestigingen samengevoegd in Tiel.

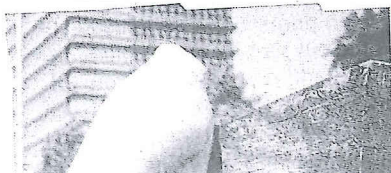
Hoe langer hoe meer, richt Rio zich op toeristen. Honderden bussen met veelal mensen op respectabele leeftijd en vaak uit Duitsland, Amerika en de Randstad doen Kapel-Avezaath aan. In het najaar van het ene jaar, wordt het jaar erop al volgeboekt. In 1994: ruim zeventigduizend mensen per jaar.

De laatste jaren kalft het af. Internationale ontwikkelingen dienen de toestroom van toeristen een finke klap toe. Onder het personeel gaan al de geruchten over een doorstart, maar of Rio dit laatste failliet te boven kan komen, moet in de komende weken duidelijk worden.

Het personeel van tinfabriek Rio gaat onvermoeid door met het draaien van tin, ondanks de donkere wolk van het faillissement die het werk overschaduwet.

Foto: Jan Bouwhuis

Een doorstart zit er volgens de directeur niet in. „Ik zie geen enkele partij die dit bedrijf zou willen voortzetten. Het is toch een specialisme. Daarnaast gaat het gewoon te slecht met de verkoop van producten.”

Wethouder W. Gradisen van Economische Zaken van Tiel is verrast door het faillissement. „We wisten dat het slecht ging, maar niet dat dit stond te gebeuren. Het is jammer, het is toch het laatste tinbedrijf in Tiel. We hadden tot nu toe nog niet helemaal afscheid genomen van het tin. Het is zonde, want het trok toeristen naar de stad. Het is misschien geen klap, maar toch zeker een tik voor Tiel.” Stadspromotor Jan Beijer spreekt van een 'enorm verlies'.

Rio dicht: tin weg uit Tiel

Veertien werknemers op straat

Door MIRIAM VAN DEN BRAND

TIEL • Tingieterij Rio in Kapel-Avezaath is failliet. Hiermee dreigt de tinindustrie te verdwijnen uit de gemeente Tiel. Directeur H. Zwarteboel denkt niet dat er gegadigden zullen komen voor een doorstart.

Rio is volgens Zwarteboel (52) met veertien werknemers het laatste tinbedrijf van enige omvang in Nederland. Alleen enkele eenmansbedrijfjes blijven nog over.

Rio zit sinds eind negentiende eeuw in Kapel-Avezaath. Het is een van de toeristische trekpleisters van Tiel. Bussen vol met buitenlandse en Nederlandse toeristen hebben de afgelopen jaren een bezoek gebracht aan het ambachtelijke bedrijf en het museum. In de hoogtijdagen (voor 2001) kwamen er zo'n zestig tot zeventig bussen met Amerikaanse toeristen per jaar. Vorig jaar

waren dat er minder dan dertig.

De geruchten rond een faillissement deden in januari en februari al de ronde. Zwarteboel wilde wel bevestigen dat het slecht ging, maar niet dat er een faillissement aan zat te komen. „We hebben tot het laatste moment hoop gehad dat we het toch zouden redden”, zegt hij nu. „Dat is heel natuurlijk, denk ik.”

Het faillissement is woensdagmiddag uitgesproken door de rechtbank. Zwarteboel heeft vervolgens zijn werknemers ingelicht. Ze schrokken, maar wisten wel dat er problemen waren. „Ze waren niet heel erg verrast. Het is heel treurig, ik ken de meeste mensen al jaren. Heb hun kinderen zien opgroeien.” Het is onduidelijk wanneer de deuren van Rio werkelijk dichtgaan. Zwarteboel heeft daar van de curator nog niets gehoord.

Sinds 2001 ging het steeds slechter met het bedrijf. Volgens Zwarteboel is het niet meer goedgekomen na de aanslagen van 11 september. Buitenlandse toeristen, een groot deel van de bezoekers, bleven weg. „Het ging hollerderwijs achteruit.”

Daarna volgden meer klappen. „Sars is ook niet goed geweest voor het toerisme. Elke keer dachten we dat het wel beter zou worden, dat het in 2003 weer zou aantrekken. Toen begon de oorlog in Irak. Daarnaast geven de Nederlandse toeristen minder geld uit dan vroeger. Zij kwamen nog wel, maar kochten niets. Op een gegeven moment kun je niet meer aan je betalingen voldoen en is het op.”

advertentie